

[Oluf Johansen.]

mæssige struktur. Denne balance nås kun ved en landbostand, voksende i samme forhold, som befolkningen vokser.

Det var ud fra tanken om, at folkets voksende dygtiggørelse må omsættes i øget frihed og selvstændighed, at den danske bondestand blev fri og voksede sig stærk, og den linie må videreføres som målet for den ungdom, der i vor tid og i tiden, der kommer, dygtiggør sig til en landbrugers gerning. Det har fra mit partis side været et naturligt og ledende motiv for denne lovgivning.

I den forbindelse vil jeg gerne takke det ærede medlem hr. Nielsen-Man for den oplysning, han gav med hensyn til de forholdsvise arealer af udstykningsmoden jord, som statens jordlovsudvalg råder over. Jeg tror, det havde været et vægtigt bidrag til jorddiskussionen her i landet, hvis det ærede medlem havde fremført disse oplysninger for nogle måneder siden.

Med den enighed, der er opnået, løser vi en betydelig del af vor tids jordspørgsmål. Vi har skabt startvilkår for de unge, så det kan lade sig gøre selv under disse usikre forhold at begynde den livsgerning, de unge landmænd har dygtiggjort sig til. Det, der nu gennemføres, må ses i større sammenhæng. Mit parti har stadig søgt at holde jordspørgsmålet levende og har ydet en indsats for at virkeliggøre, hvad husmændene fastslog i deres Køgeresolution af 1902 om husmandsbrugets samfundsmæssige betydning som grundlag for stærkere udstykning. Dette fandt i husmandsbevægelsens program af 1910 udtryk i ordene: „Folkets ret til fædrelandets jord fæstnes og udvides.“ Det er det, der sker, set i større sammenhæng. Jordlovene af 1919 løste den tids jordspørgsmål, så langt de rakte. De befæstede og udvidede folkets ret til fædrelandets jord. Nu er det forkøbsretten og den begrænsning, der findes i, at man ikke fremtidig må eje mere end to ejendomme, medmindre en betydelig jordafståelse finder sted, der fremover skal løse opgaven sammen med det, der følger på grundlag af det kommissionsarbejde, der nu kommer.

I forbindelse med udvalgsarbejdet er det jo fastslået, at der skal nedsættes en kommission, som på baggrund af, at det foreliggende lovforslag lader lejehusmændene urørte, får til opgave at løse deres jordspørgsmål, så de bliver ejere og får jorden som familiebrug. Endvidere skal kommissionen beskæftige sig med forpagtningsgårdene under 35 000 kr.s jordværdi, så de

kan købes som ejendom. Den skal tillige beskæftige sig med stiftelsernes forhold for at få dem ind under jordlovgivningen.

Ser vi på alt det, er det det, husmændene krævede i 1902 og i programmet fra 1910, der nu søges virkeliggjort. Gennem det foreliggende lovforslag fastslås det, at særligt store godser må afgive jord til en kommende udstykning. Mit parti har hele tiden fastholdt denne betragtning, da vi mener, at bøndergårdene må anses for en god og naturlig bestanddel af dansk landbrug.

Disse love giver ungdommen og de indeklemte husmænd store muligheder, uden at man efter vor opfattelse griber for hårdt ind overfor det, man kalder velerhvervede rettigheder. Jeg har jo nok set og hørt, at de store godsbesiddere vil prøve loven for domstolene. Det har de ret til. Rigsdagen handler ud fra overbevisningen om, hvad der tjener almenvellet. De store godsers sammenslutningers repræsentanter har været i udvalget og tilbudt at klare tillægsjordspørgsmålet ad frivillig vej. De har altså forstået almenvellets krav, men de har ingen garanti kunnet give for, at deres medlemmer står bag tilbudet. De har iøvrigt haft rig lejlighed til at vise god vilje, men bortset fra en enkelt velmenende og forstående har vi intet set.

Med hensyn til lejehusmændene har godsbesidderne jo endnu stadig indenfor deres område en chance for at vise, om de vil fremme den udvikling, som samfundsmagten støtter. Gør de ikke det, må det forstås således, at her er det dem, der regerer, og her skal intet fremskridt ske. Bliver det deres standpunkt i denne sag, er der sikkert andre, der handler for dem. De må forstå, at det ikke kan være således, at der er områder, hvor enkeltmand kan holde den udvikling tilbage, som samfundet gennem lovgivningen og betydelige ofre søger fremmet i det øvrige land.

Hvad jeg her har sagt til de store godsbesiddere, må forsåvidt også godt høres af stiftelserne. Nu kommer den kommission, som skal beskæftige sig med deres forhold. Vil de som godsbesidderne vente og snakke velvilligt, til det er for sent, eller vil de gøre et forsøg på at vise velvilje. Et fortilfælde viser, at det kan lade sig gøre. I 1923 udstykkede Sorø akademi 3 nye brug og 3 tillægsparceller fra Nordruplund ved Slagelse, og i 1924 atter 3 nye brug fra samme gård. Sorø akademi bevarede som ved jordrentebrug 1. prioritet i jorden, og staten gav et byggelån som 2. prioritet. Jeg må måske i den forbindelse henstille til den højtærede